

3. teden: FIZ – 8.a, b, c (1. in 2. ura)

GOSTOTA in SPECIFIČNA TEŽA

- Danes bomo spoznali pojem **gostota**, zato si v zvezek napiši ta naslov.

Na spletni strani <https://eucbeniki.sio.si/fizika8/161/index1.html> preberi besedilo in si ogledaj film.

- Zapis v zvezek:**

Gostota nam pove maso izbrane prostornine snovi. Označimo jo z grško črko ρ (ro), je razmerje med maso in prostornino telesa: $\rho = \frac{m}{V}$

Osnovna enota gostote je $\frac{\text{kg}}{\text{m}^3}$.
Gostoto lahko izrazimo tudi v $\frac{\text{kg}}{\text{dm}^3}$, $\frac{\text{g}}{\text{cm}^3}$ ... En liter vode tehta **1 kg**, zato zapišemo $\rho_{\text{vode}} = 1 \frac{\text{kg}}{\text{dm}^3}$.

Uredi zapis na 3. strani v zvezku (merski sistem)

Gostota vode 1 kg/dm^3 pomeni, da ima 1 kg vode prostornino 1 dm^3 .

Če telo **plava** na vodi ima **manjšo gostoto** kot voda, če telo **potone** v vodi ima **večjo gostoto** kot voda.

- Reši nalogo:**

Kolikšna je gostota kocke z robom 9 cm, ki ima maso 20 g.

(V zadnji vrstici je vidno, da gre za nalogo o gostoti stiropora, kar se ne ujema s prejšnjimi besedili.)

Najprej je treba določiti prostornino kocke po obrazcu $V = a^3$. Ta znaša 729 cm^3 .

Za izračun gostote snovi uporabimo obrazec $\rho = \frac{m}{V}$ in vanj vstavimo ustrezne podatke:

$$\rho = \frac{20 \text{ g}}{729 \text{ cm}^3}$$

$$\rho = 0,027 \frac{\text{g}}{\text{cm}^3} = 27 \frac{\text{kg}}{\text{m}^3}$$

Vrednost gostote stiropora nam pove, da 1 m^3 izbranega stiropora tehta **27 kg**.

- Gostoto lahko imamo podano v različnih enotah, zato je potrebno pretvarjanje:

Primeri: $1 \frac{kg}{dm^3} = 1 \frac{1000 g}{1000 dm^3} = 1 \frac{g}{dm^3}$ (ko pokrajšamo)

- $5 \frac{g}{cm^3} = 5 \frac{\frac{1}{1000} kg}{\frac{1}{1000} dm^3} = 5 \frac{kg}{dm^3}$ (ko pokrajšamo)
- $3 \frac{kg}{m^3} = 3 \frac{1 kg}{1000 dm^3} = \frac{3}{1000} \frac{kg}{dm^3}$

- Sedaj boš pa še spoznal pojem **specifična teža** (zapiši si podnaslov v zvezek)

Na vsako telo na Zemlji deluje teža F_g . Razmerje med težo telesa in njegovo prostornino nam pove specifično težo telesa: $\sigma = \frac{F_g}{V}$.
Znak za specifično težo je grška črka σ (sigma), enota pa $\frac{N}{m^3}$.

Specifična teža je sorazmerna z gostoto, saj je tudi teža sorazmerna z maso telesa.

Primer: gostota vode znaša $1000 \frac{kg}{m^3}$, specifična teža vode pa $10000 \frac{N}{m^3}$.

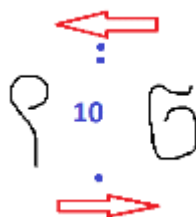
Uredi zapis na 3. strani v zvezku (merski sistem)

- V začetku šolskega leta smo se pogovarjali o masi (m) in teži (F_g). Povezava med obema količinama je 10 (zakaj je tako, boš izvedel v 9. razredu). Primer: $m = 3 \text{ kg}$ torej je $F_g = 30 \text{ N}$

In kakšna je povezava med gostoto in specifično težo? Tudi 10.

Primer: $\rho = 5 \frac{kg}{dm^3}$ torej je $\sigma = 50 \frac{N}{dm^3}$ (mersko število pomnožiš z 10, mersko enoto za maso (kg) pa zamenjaš z (N)).

Zapiši si v zvezek:

- **Reši nalogo:**

Kolikšna je teža železne palice s kvadratnim profilom 3 cm, ki je dolga 2 m? Ali jo lahko dvigneš?

Najprej izpiši podatke in jih pretvori v metre (m):

$$a = 3 \text{ cm} = 0,03 \text{ m}$$

$$c = v = 2 \text{ m}$$

Izračunaš V , σ_{Fe} pa poiščeš v tabeli:

<https://eucbeniki.sio.si/fizika8/161/index4.html>

Rešitev naloge:

3 cm. Za izračun teže telesa uporabimo enačbo za računanje specifične teže, iz katere izrazimo: $F_g = \sigma \cdot V$.

Vrednost specifične teže železa razberemo iz tabele in znaša $78800 \frac{\text{N}}{\text{m}^3}$, prostornino pa izračunamo:

$$V = a \cdot b \cdot c = 0,03 \text{ m} \cdot 0,03 \text{ m} \cdot 2 \text{ m} = 0,0018 \text{ m}^3$$

Dobljene vrednosti vstavimo v zgornjo enačbo za izračun teže snovi in izračunamo:

$$F_g = 78800 \frac{\text{N}}{\text{m}^3} \cdot 0,0018 \text{ m}^3$$

$$F_g = 142 \text{ N}$$

- **V zvezek reši nalogo:** (pomagaj si s tabelo gostot)

➤ Pretvori: $8,5 \frac{\text{g}}{\text{dm}^3} = \frac{\text{kg}}{\text{m}^3}$ $5,6 \frac{\text{kg}}{\text{dm}^3} = \frac{\text{kg}}{\text{m}^3}$

➤ **Gostota** vode je _____ kg/m^3 , kar pomeni, da ima en kubični meter maso _____ kg. Gostoto snovi izražamo tudi z enotama kg/dm^3 ali kg/l . Voda ima gostoto _____ kg/l . **Specifična teža** vode je enaka _____ N/m^3 ali _____ N/l .

➤ Če sladkamo ali solimo običajno vodo iz pipe, se njena gostota _____ (zveča/zmanjša).

➤ Dopolni tabelo:

snov	masa	prostornina	gostota	specifična teža
Apnenec	5400 kg		2700 kg/m^3	
	20 kg	20 dm^3		
Bukov les		10 m^3	0,7 kg/dm^3	

Nalogo fotografiraj ali skeniraj in jo pošlji do srede do 17. ure pošlji na naslov:

irena.rotovnik-aplinc@guest.arnes.si (8.a)

marija.podvratnik@gmail.com (8.b)

albina.rak@siol.net (8.c)

V kolikor imaš kakšno vprašanje v zvezi s snovjo, vprašaj na isti naslov.

Če te učna snov zelo zanima, si oglej še spodnje povezave:

<http://dev.nauk.si/materials/users/12/naloge-gostota/575623b74d2d6e6352d5bcdfc0b0e113dfdc9f34/out/index.html#state=1>

http://phet.colorado.edu/sims/density-and-buoyancy/density_sl.html

<https://interaktivne-vaje.si/fizika/gostota.html>